

Harmóniában együtt

Kutyákról gyermekeknek: sok minden, amit a kutyatámadások megelőzése érdekében tudni érdemes

**Oktatófüzet
NÉBIH 2017**

Kedves Szülők, Pedagógusok!

Kiadványunk célja, hogy minél több kisgyermekhez eljuttassuk azokat az alapvető kutyatartási és gyakorlati tudnivalókat, javaslatokat, amelyek a harmonikus ember-állat kapcsolat alapjai.

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) 2013-ban indította a „Szabad a gazdi” programot, amelynek célja a felelős állattartás népszerűsítése. Ennek részeként született a „Harmóniában együtt” ismeretterjesztő kiadvány is. Ha a füzetben található hasznos útmutatásokat gyermekeink elsajátítják és betartják, a későbbiekben felelős állattartóvá válnak majd, és kevésbé fenyegeti őket az állattámadás veszélye.

A kutyatámadások leggyakoribb áldozatai a gyerekek, leginkább a 3-6 év közötti korosztály veszélyeztetett. A kisgyermek mozgása és életkori sajátosságai miatt (hirtelen kapkodó mozdulatok, éles hangok) a kutyák könnyebben megzavarodnak. Ők is gyakrabban értelmezik félre az állat viselkedését, jelzéseit, illetve a testi erejük is gyengébb, kevésbé tudják megvédeni magukat. Sajnos a gyerekeket ért támadások esetében súlyosabbak a sérülések is (arcon, fejen, nyakon), főleg a testmagasság, a kutyához viszonyított testméret, illetve az elesés, földre kerülés miatt. Az öt év alatti gyerekek főleg otthon, idősebb gyerekek inkább közterületen válnak a támadás áldozatává. Sajnos sok szülő nincs tudatában annak, hogy 10 év alatti gyermeket kutyával felügyelet nélkül hagyni nem szabad. Magyarországon évente közel 5.000 kutyaharapás történik, amely néha tragédiával végződik és legtöbbször gyermekek az áldozatok.

Programunk célja az állattámadások megelőzésének elősegítése, illetve a kutyatámadások számának minimálisra csökkentése, ehhez azonban tanulásra van szükségünk.

Ne feledjük, hogy sok esetben a kutyatámadás az emberek nemtörődömsége vagy tudatlansága miatt következik be! Adjunk esélyt gyermekeinknek! Ehhez nyújt segítséget kezdeményezésünk, a „Harmóniában együtt” kiadványa, mely játékos formában segíti elsajátítani azokat az alapvető szabályokat, amelyek révén gyermekeink felelős állattartóvá válhatnak majd.

Reményeink szerint hosszú távon a sikeres szemléletformálásnak köszönhetően a kutyaharapások és támadások száma csökkenni fog.

Jelen füzet letölthető, illetve további hasznos tudnivalók találhatóak a szabadagazdi.hu internetes oldalon.

Hasznos időöltést kíván:

a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

A „Szabad a Gazdi” program célja, hogy felhívja a figyelmet a gazdtalan állatok helyzetére és az ivartalanítás fontosságára, ezáltal hozzájárulva a felelős állattartási kultúra megteremtéséhez.

A felelős állattartás hét aranszabálya

FELELŐSSÉG

Felelősség: Csak akkor vegyünk magunkhoz házi kedvencet, ha pontosan átgondoltuk az ezzel kapcsolatos felelősséget, kötelezettségeket, ha úgy tetszik, terheket is. Aki felelősen gondolkodik, csak olyan állatot választ maga mellé, amelynek meg tudja teremteni a megfelelő életfeltételeket. Legyünk tehát tudatában annak, hogy egy életre választunk. Az ő életére. Mert Saint-Exupéry Rókájának szavaival, felelősek vagyunk azért, akit megszelídítettünk.

SZERETET

Szeretet: Végy egy kiskutyát, s pénzeden megvásároltad a rendíthetetlen szeretetet, mondta Rudyard Kipling. Ez a szeretet azonban legyen kölcsönös: nyújtunk legalább ugyanannyit belőle kedvencünknek, mint amennyit tőle elvárunk és kapunk. Sohase töltsük ki megünnepelt, rosszkedvünket rajta, nem tehet semmiről, nem is érti, hogy miért viselkedünk így. Az állatokat számos országban gyógyításra is használják. Beteg gyerekeket, idősotthonban élő felnőtteket látogatnak velük, hogy segítsenek nekik, és jókedvre derítsék őket.

TÁPLÁLÁS

Táplálás: „Táplálékod az orvosságod” - mondta Hippokratész, az ókor leghíresebb orvosa. És valóban így is van: egyetlen gyógyszer sem képes oly sok betegséget megelőzni, mint a helyes összetételű, kiegyensúlyozott táplálék. Gondoljunk csak arra, hogy milyen rosszul érezzük magunkat, ha éhesek vagy szomjasak vagyunk, és nem jutunk ételhez, italhoz. Tartsuk tehát be kedvenceinknél is a táplálási szabályokat és követelményeket. Mindig azonos időben a fajtájának legmegfelelőbb eledelt adjuk nekik. A legkevesebb etetési hibát akkor követjük el, ha a speciálisan az ő igényei szerint összeállított, előre gyártott állateledelt kínáljuk házi kedvencünknek. Vízestáljuk sem száradhat ki, a szomjúságtól az állat ugyanúgy szenved, mint gazdája.

MOZGÁSIGÉNY

Mozgásigény: Senki ne vegyen magához kutyát, ha nem jut ideje arra, hogy rendszeresen sétáljon vele. Ez nemcsak azért fontos, hogy a szükségét elvégezhesse, hanem mozgásigénye miatt is elengedhetetlen. A kutyáknak életelemük a mozgás. Az egyes fajták mozgásigénye eltérő, de függ az adott állat életkorától is. Általánosságban elmondható, hogy a lakásban tartott kutyákat naponta legalább kétszer, ha elfoglaltságunk engedi, többször is el kell vinni sétálni. Ezek a rendszeres séták nemcsak a kutya számára létfontosságúak, de a gazda hasznára is válnak. A lakásban tartott kedvelt kisállatoknak (hőrcsög, madár, hal, hulló) is van mozgásigényük. Ezt szem előtt tartva mindig az állatok számának és méretének megfelelő méretű elhelyezést alakítsunk ki!

EGÉSZSÉG

Egészség: Ahogy bennünket és gyermekeinket védőoltásokkal óvtak a súlyos betegségektől, ugyanúgy óvnunk kell kedvenceinket a fajtájukra veszélyes bajoktól. Ezért a kutyáknak és macskáknak minden kötelező és ajánlott oltást időben adassunk be, s gondoljunk arra is, hogy akkor is lehet valami baja, ha nem panaszkodik. Ezért évente legalább egyszer ellenőriztessük egészségét az állatorvossal. Nem szabad megfélemedezünk a rendszeres féregtelenítésről sem. Ha kedvenceink egészségét védjük, kizárjuk annak a lehetőségét is, hogy bennünket megfertőzzenek.

UTÓDOK

Utódok: Nemcsak kedvencünkért, de születendő utódaiért is felelősek vagyunk. Ezért csak akkor fedeztessük a szuka kutyát, ha bizonyosak vagyunk abban, hogy a születendő kiskutyáknak ugyanolyan felelős gazdát tudunk találni, mint amilyenek mi vagyunk. Ha pedig kan kutyánk van, ne engedjük szabadon kószálni, hiszen mindig akad valahol tüzelő szuka kutya. A macskák különösen szaporá állatok. Mivel kóborlásukat nehéz megakadályozni, ezért a legjobb megoldás, ha ivartalanítatjuk őket.

KÖRNYEZET

Környezetük: A felelős állattartásnak az a lényege, hogy társállat és gazdája úgy tudjanak harmonikusan együtt élni, hogy ebben a kapcsolatban ember és állat is jól érezze magát, s mindez összhangban legyen környezetükkel. Ha például a kutyatartók bizonyos alapvető szabályokat betartanak, akkor a kutya, gazdája és családjuk sokkal jobban fogják élvezni egymás társaságát, s a szomszédokkal sem keverednek konfliktushelyzetbe. Legyünk tehát mindig tekintettel környezetünkre.

1. Mire gondol a kutya?

Több tízezer éve a kutyák nagyon szoros kapcsolatban állnak az emberekkel. A kapcsolat még korábban, az ember és a farkas között kezdődött. Bár a kutyát kezdetben különböző feladatok - mint az őrzés, vadászat, mentés - ellátására tartották, már a korai időkben is különleges kapcsolat alakult ki ember és kutya között, mely kölcsönös szereteten, bizalmon és megértésen alapult.

A kutya érzékszervei

A vadonban a kutyák túlélését a vadászat biztosította, és érzékelésük úgy fejlődött ki, hogy minél inkább segítse őket ebben. A hallásuk, látásuk, ízlelésük és szaglásuk kritikus fontosságú, de napjaink kutyáinak érzékelését az egyes fajták tenyésztése is befolyásolja.

Testbeszéd

A kutyák remekül megértik az embereket. A gazdáikra úgy tekintenek, mint családjuk tagjaira és gyorsan megértik szándékaikat és hangulatukat. Ha egy gazda megérti, hogy kommunikál kutyája más ebekkel, ez segíteni fogja abban, hogy pontosan értékelni tudja kutyája reakcióit.

A kutyák rengeteg jellel kommunikálnak egymással, melyek közé arckifejezések, testhelyzetek, hangok és szagok tartoznak. A kutya a száját, szemeit, füleit és a farkát használja érzelmi kifejezéséhez.

Feladat: A foglalkozást kössük össze pantomimjátékkal, a gyerekek játsszák el hogyan viselkednek a kutyák. Milyen érzelmeket ismernek fel? (öröm, bánat, jókedv, stb.) Miről ismerték fel? (vidám tekintet, figyelő szemek, stb.)

Figyelem

Ilyenkor a kutya hegyezi fülét sőt, gyakran láthatjuk, ahogy orrával apró szagló mozgásokat végez. A láb megmerevedik és a test kicsit előredől.

- Fülek előre állnak vagy hegyeződnek
- Tekintet a megfigyelt tárgyra szegeződik
- Ha nem utasítják ülésre, a legtöbb kutya áll, amikor figyel valamire

TIPP: Próbáld kutyádnak megtanítani, hogy kérésre (vezényszóra) figyeljen rád!

Játék

Ha kutyánk játékra hív, azt általában egy kis ugatással kezdi, aztán mellső lábait előrenyújtva hátsó felét égnék állítva, látványos farkcsóválással folytatja.

- fark csóvál, játékos mozdulat
- a mellső lábát berogyasztva jellegzetes mozdulattal játszani hív
- sok kutya ilyenkor hozza a kedvenc játékát

Feladat: Beszéljünk róla, hogyan lehet egy kutyával játszani! (pl. labda elhozása) Számos kutyás vers, mondóka ismert, tanítsunk néhányat meg a gyermekeknek!

TIPP: Játssz rendszeresen a kutyáddal, de ne csak akkor, amikor ő szeretné, hanem próbáld te is játékra hívni kedvencedet!

Támadás

A kutya támadó szándéka a mély, vészjósló ugatásból vagy morgásból azonnal kiderül. A fentebb leírt figyelő állás kiegészül azzal, hogy hátán borzolódnak a szőr, izmai megmerevednek és esetleg viczorít. Fontos tudni, hogy ha mereven a kutya szemébe nézünk, azt ő támadásként értelmezi.

A támadás okai lehetnek:

- félelem (lehet más kutyától, embertől, tárgytól, pl. porszívó, autó stb.)
- idegennel való találkozás (állat, ember egyaránt)
- területörzés (gazda vagy tárgy őrzése)

Feladat: Beszéljünk arról, mi hogyan jelezzük, ha mérgesek vagyunk! Más állatok hogyan jelzik a támadást?

TIPP: Mindig legyél óvatos, ha idegen kutyával találkozol!

Félelem

Amikor a kutya behúzza maga alá a farkát, fülét leszorítva „sunyít” és megroggyantott lábakkal áll, összehátában úgy fest, mintha a lehető legkisebb térfogatúra szeretné magát összecsomagolni.

- görnyedt hát
- fark behúzva a has alatt
- tekintetet elkerüli (másfelé néz)
- leszegett fej

Feladat: Mitől félhet egy kutya? Ti mitől féltek? Hogy néz ki egy féltős ember?

TIPP:

Ha kutyád félelmet mutat, próbáld kimozdítani abból a helyzetből és tereld el a figyelmét valamivel! A félelmet mutató kutyát ne simogasd meg, az csak erősíti a félelmét!

Kutyák találkozása

A kutyáknak szükségük van a fajtársaikkal való rendszeres kapcsolatra. Találkozáskor megszaglásszák egymást. Egy ilyen szituációban is azonnal látható, hogy két kutya barátságosan, vagy ellenségesen közelít egymáshoz. Előbbit farokcsóválással, míg az ellenséges fellépést hátukon borzolódó szőrrel jelzik.

Feladat: Vajon miről beszélnek a kutyák, amikor találkoznak? Miért pisilik le a fákat? Miért szaglássznak?

TIPP:

Ha a kutyák pórázon találkoznak, mindig lazára engedd a pórázt, hogy ne feszítsék! Legjobb, ha szabadon pl. kutyafuttatókon találkoznak, ahol szabadon ismerkedhetnek, játszhatnak!

2. Mi lenne, ha...?

Az óvodás korú gyermekeknél az empátia fejlődésében fontos szerepet játszik az állatokkal való kapcsolat. Ha a gyermek képes átérezni, mit érezhet egy élőlény, amikor fél, éhes, beteg vagy jókedvű, akkor képes lesz értelmezni és megfelelően reagálni az állat viselkedésére. Fontos ez azért is, mert hasonlóan tudja majd értelmezni kortársa vagy a felnőttek viselkedését, érzéseit, ami segíti őket kapcsolataik empatikus kialakításában.

Feladat: Játsszuk el a szituációkat! Mi lenne, ha...

Ha éhes lennél és nem kapnál enni?

- sóvárgás az étel után
- rosszkedv, gyengeség

Feladat: Beszéljünk annak fontosságáról, hogy a kutya csak akkor tud enni, ha a gazda ad neki!

Mi lenne, ha nem mozoghatnál szabadon?

- rosszkedv, szomorúság
- sok felgyülemlett energia, robbanékonyság
- düh
- elkeseredettség

Feladat: Beszéljünk arról, miért köthetik meg a kutyát. Csak ez lehet megoldás? Milyen állatokat tartunk fogságban? Milyen állatok nem is élhetnek másképpen? (pl. halak az akváriumban) Vajon jó ez nekik?

TIPP:

Törekedj arra, hogy a kertben tartott kutya is szabadon mozoghasson, ezért ne kössük meg! Kutyát tartósan kikötve tartani egyébként is tilos!

Ha nem tudnál a nap vagy a meleg elől árnyékba húzódni?

- napszúrás, ájulás
- szomjúság
- rosszullet

Feladat: Beszéljünk arról, hogyan védekezhetünk a nap ellen! (pl. árnyék, napellenző, sapka stb.) Hogyan védhetjük meg kutyánkat?

TIPP:

Feltétlen legyen a kutyádnak egy olyan helye, ahová a nagy meleg vagy az eső elől be tud húzódni!

Mi lenne, ha nem szeretnék, hanem szidnának vagy bántanának?

- elkeseredettség
- szeretetiség
- rosszkezd, bánat
- fájdalom

Feladat: Beszéljünk arról, hogy jó viselkedünk, mi a jutalom, ha rosszak vagyunk, mi a büntetés. Egy kutyát mivel lehet dicsérni, jutalmazni? (pl. simogatás, játék, jutalomfalat)

TIPP: Lehetőség szerint jutalmazásos módszerekkel tanítsd kutyád! Járj vele kutyaiskolába, ahol nem csak a kutyád, de te is sokat tanulhatsz!

Ha koszos lennél és nem fürdetnének meg?

- rossz közérzet
- betegségek
- viszketés

Feladat: Beszéljünk egy kicsit a higiénéről. Egy kutya általában hogyan marad tiszta? Az állatok hogyan tisztálkodnak?

TIPP: A kutyák nem igénylik a rendszeres fürdetést, de nyáron nekik is jólesik egy kiadós úszás. Ne feledd, kutyák csak az arra kijelölt helyeken úszathatók!

3. Veszélyes helyzetek

Előfordulhat, hogy a legjobban nevelt, barátságos kutyák is veszélyesek lehetnek. Ha például a kutyának fájdalmai vannak vagy fajtársaival verekszik, akkor a közénk nyúló gyermek vagy felnőtt megsérülhet, bár a támadás nem ellene irányult. Az alábbiakban a leggyakoribb ilyen helyzeteket mutatjuk be. Külön oda kell figyelni a beteg kutyákra, hiszen nem csak sérülést okozhatnak, betegségeket is elkaphatunk tőlük. Ha egy kutya beteg, általában a következő tüneteket tapasztaljuk: étvágytalan, lázas, levert, esetleg sérülések vannak rajta, szőre fénytelen.

Feladat: Gondoljuk végig az alábbi képek segítségével, hogy a kutyával való találkozások mikor rejthetnek veszélyt és beszéljünk róla!

Amikor eszik, védheti ennivalóját.

Ha beteg és fájdalmai vannak, érzékenyebb lehet.

Ha kiskutyái vannak, védheti őket.

A kikötött kutya veszélyes lehet.

Ha a kutyák verekszenek, nem figyelnek másra.

A durva játéknál a harapások néha sérülést okozhatnak.

A kóbor kutyák betegségeket terjeszhetnek.

A kerítés mögött a kutyák védik területüket.

4. Hogyan kerüljük el a veszélyes helyzeteket?

Kisgyermekeknél alapvető szabály, hogy soha ne hagyjuk felügyelet nélkül a gyermeket és a kutyát együtt, illetve etetni, játszani is csak felnőtt jelenlétében szabad. Fontos, hogy időben ismerjük fel a veszélyt rejtő helyzeteket és cselekedjünk megfelelően, így a sérülések elkerülhetők. Néhány alapszabály betartásával biztonságosabbá tehetjük az állatokkal való találkozásokat, illetve az együttélést. Ezek általában egyszerű szabályok, betartása mégis sok embernek, főleg a gyerekeknek nem egyértelmű. A gyerekek szeretnek megfogni szinte mindent, megnézni közelről, gyakran hangoskodnak, gyors mozdulataik vannak vagy mozgásuk kiszámíthatatlan. A felsorolt helyzetekben ennek különösen nagy jelentősége van.

Feladat: Beszélgessünk arról, hogy valamelyik gyermek került-e már veszélyes helyzetbe kutyákkal és mi történt. Miért fontos, hogy mindig legyen egy felnőtt is mellettünk, amikor a kutyával találkozunk?

Ha kutya előtt ennivaló van, ne nyúljunk ahhoz, ne próbáljuk elvenni tőle. Hagyjuk nyugodtan enni. Vonatkozik ez a kutya műcsontjaira, rágcsálnivalóira is.

Tanítsuk engedelmségre. Egy fegyelmezett kutya jobban irányítható, így kevesebb veszélyt rejt. A tanítást szülővel vagy nagyobb testvérrel együtt végezzék, a tanulás során jutalmazzuk kedvencünket, kerüljük a büntetést és ne alkalmazzunk erőszakot.

Ha pihen, hagyjuk nyugodtan aludni, ne zavarjuk, ha mégis, szólítsuk a nevén mielőtt hozzányúlunk.

Akárcsak az emberek, a kutyák sem szeretik a hirtelen, éles, erős hangokat. Ilyenkor megijedhetnek, és odakapva sérülést okozhatnak.

A kutyák verekedés közben csak egymásra figyelnek, ezért ne menjünk közel hozzájuk, még jószándékából sem, hiszen ilyenkor komoly sérüléseknek lehetünk kitéve.

A láncra kötött, bezárt vagy fogságban tartott kutyák kiszámíthatatlanná válhatnak, mivel kevesebb emberrel kerülnek kapcsolatba, kevesebb szeretetet és odafigyelést kapnak, így kevésbé ismerik az embereket. Ráadásul védhetik a házukat, területüket, ezért soha ne nyúljunk láncra kötött kutyához!

Soha ne fuss idegen kutya előtt, ha barátságtalanul viselkedik, ne próbálj elfutni előle. Ha lehet, sétálj el lassú léptekkel. Ha nem tudsz elmenni, állj meg, ne nézz a szemébe, próbálj segítséget kérni és nyugodtan viselkedni. Ha egy kutya mégis megtámad, a keziddel próbáld a fejedet védeni.

Ismeretlen kutyát, csak a gazda engedélyével simogass meg, a gazdátlan kóbor kutyát vagy amelyik betegnek látszik, soha ne fogj meg.

Soha ne nyúlj be kerítésen keresztül idegen kutyaához, még ha barátságosnak tűnik, akkor sem. Mivel őrzik területüket, kiszámíthatatlanok lehetnek. Figyeljünk arra is, hogy a gyermek ne hergelje pl. bottal a kerítés mögött lévő állatot!

Reméljük, kis füzetünk hasznos segítséget jelent majd felnőttek, gyermekek egyaránt. Kiadványunk azért készült, mert szerettünk volna tenni azért, hogy a gyermekek többet tanulhassanak a kutyákkal való együttélés szabályairól és így csökkenhessen az ellenük irányuló támadások, az abból eredő sérülések száma.

Magyarországon a társként tartott állatokkal való kapcsolat jelentős változáson ment/megy keresztül az utóbbi évtizedekben. A legtöbb kutyatartó kedvencét mint családtagját jellemzi, a kutya szoros kapcsolatban áll a gyermekekkel is. A velük kialakított harmonikus kapcsolat szerepét játszik a gyermekek empátia fejlődésében, az állat nevelése, gondozása segít tanulni a rendszerességet, kialakítani a felelősségtudatot, a másokra való odafigyelést. Ez a tapasztalat a későbbi emberi kapcsolatok alakításában is szerepet játszik majd. A gyermek-kutya találkozások, együttlétek során nem lehet eléggé hangsúlyozni a szülői jelenlét, útmutatás szerepét, de az is fontos, hogy a gyermekek óvodai/iskolai nevelése, az élményközpontú tanulásal elsajátított ismeretek is legalább ilyen fontosak.

A „Harmóniában együtt” füzeté úgy íródott, hogy szülő, vagy pedagógus egyaránt használhassa. Az illusztráció segít bemutatni – a gyermekek számára jól értelmezhető formában – az ember és kutya együttélésének főbb szabályait. Fontos, hogy használata során a kellemes, pozitív élmények megbeszélése legalább annyira helyet kapjon, mint a veszélyhelyzetek, és elkerülési módjaik ismertetése. Bár számos veszélyes helyzet bemutatását láthatjuk, célunk nem annak hangsúlyozása, hogy a kutyatartás veszélyes dolog. Sőt! Sokkal inkább az, hogy felhívjuk a figyelmet arra, állatot tartani nagyszerű dolog, ám bizonyos szabályok betartása nélkülözhetetlen a jó kapcsolat kialakításához. Ennek megfelelően javasoljuk, hogy még mielőtt a kutyás veszélyhelyzeteket ismertetnék a gyermekekkel, feltétlen szánjanak időt a felelős állattartásról való beszélgetésre. Itt szóba kerülhetnek nemcsak kutyák, de macskák és más állatok is melyekről a kicsik szívesen beszélnek. Fontos, hogy a felelős állattartás hét alappilléreinek ismertetése során a gyermekek is beszélgessenek, elmesélhessék saját történetüket, saját élményeiket!

Az állatokkal kialakítandó jó kapcsolat alapja a helyesen értelmezett kommunikáció. A kutyák testbeszédével foglalkozó fejezet éppen a jelzések értelmezésének segítésére íródott. Természetesen, a terjedelmi korlátok miatt, csak a legfontosabb jelzések kerültek bemutatásra, ha módunkban áll, a helyzetek számát bővíthetjük, sőt érdekes játékokra ad lehetőséget, ha az emberi testbeszéddel is összevetjük a látottakat. Tapasztalataink szerint, a gyermekek szívesen mutatják be, hogyan csóválja farkát egy jókedvű kutya, de azt is megmutatják, hogy egy jókedvű ember hogyan fejezi ki érzéseit.

Hasonlóan pantomimjátékkal vagy beszélgetéssel, akár közös bábozással, rajzolással dolgozható fel a „Mi lenne, ha...” fejezet is. Ennek célja, hogy a gyermekek empátiájára alapozva megismertesse velük a különböző helyzetekben vajon mit érezhet, mit élhet át egy kutya. Ha a gyerekeknek sikerül átérezni, milyen például, ha az állatot hirtelen megijeszti, ha nem szeretik, később könnyebben fel tudják dolgozni azt is, hogy az adott szituációkban mi vezethet a kutya támadó magatartásához. Amit pedig megismernek és adott helyzetben felismernek, arra könnyebb lesz helyesen reagálniuk.

Az utolsó fejezet a legfontosabb veszélyes helyzeteket mutatja be, jelölve az elkerülés módjait is. A fejezet áttekintése során hagyjunk lehetőséget a hallottak feldolgozására! Ha lehet, játékgúrákkal játszunk el a szituációt, s később is visszatérve rá, beszélgessünk róla, rajzoltassuk le a gyermekekkel gondolataikat. Ne feledjük, célunk nem a rémisztgetés! A kis kutya és a gyermekek barátságos figurái is abban segítenek, hogy játékos formában közöljünk olyan ismereteket, melyek a veszélyes helyzetek elkerülését, egy barátságos ember-állat kapcsolat alakítását célozzák! A legtöbb fejezetnél a feldolgozást segítő feladatokat is adtunk, ezeket mindig igazítsuk az adott gyermek vagy csoport igényeire. A füzet használatakor haladhatunk a fejezetek sorrendjében is, de a különböző fejezetek azonos témaköreit is átbeszélhetjük. Fontos hangsúlyozni a tanulás, tanítás fontosságát nemcsak a gyermekek, de a kutyák részére is.

MIT JELENT A SÁRGA SZALAG A KUTYÁK PÓRÁZÁN?

A **SÁRGA SZALAG** vagy egyéb sárga jelzés a kutyán azt jelzi, hogy **a kutyának térre van szüksége**.

Ennek számos oka lehet:

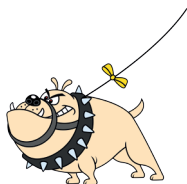
kiképzés alatt áll

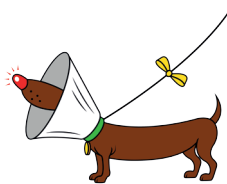
idős és morcos

sérült

ideges típus

műtét után

tüzeléskor

Kérjük, minden esetben légy tekintettel a sárga szalaggal megjelölt kutyák igényeire!

Forrás: www.yellowdoguk.co.uk

NÉBIH
a felelős állattartásért

www.szabadagazdi.hu

nébih

Kiadja: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, 1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.
Nébih Zöldszám: 06-80/263-244, honlap: portal.nebih.gov.hu